

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Psykisk ohälsa och könsroller

En kvalitativ studie om skolkuratorers upplevelser av
gymnasieelevers mående

Tim Haeggblom & William Lind

Kandidatuppsats SOPA 63
Aktuell termin: VT 2022
Handledare: Anders Östnäs

Abstract

Authors: Tim Haegblom och William Lind

Title: Mental ill-health and gender roles - A qualitative study about school counselors experiences of high school students mental health

Supervisor: Anders Östnäs

Assessor: Henriette Frees Esholdt

In this study we aimed to identify and explore different aspects of the school counselors work with children at Swedish schools. The school counselors assignment at schools is in part to take care of and help the children's mental health within the frame of the psychosocial perspective i.e. for example the social part of the children's lives that sets the condition of their experiences and quality of life. Today's situation in Sweden around children's mental health has become a much talked about subject in the general discourse, with different views on why and how the situation around their mental health is worsening. We focused on the differences in how different physical genders have normative differences in how they generally express their feelings, are able to formulate emotions verbally and seek help for their mental well being. We conducted interviews with six different school counselors and talked to them about the phenomenon mentioned above. The discussions and results of these interviews were in part known, but much more of the material that we got out of these interviews became grounds for our continued analysis. The results were that we got a broader view on the already existing data from the earlier statistical reports that were conducted by "Socialstyrelsen" around the subject of children's mental health. That there are more variables to take into consideration in the matter. For example, the differences in the statistical readout for poor mental health between the genders gets distorted when one part of the population generally expresses their emotions differently and it is not taken into account in the collection of data.

Key words: Mental health, school counselor, performativity, sense of coherence, gender roles

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställningar	6
1.4 Begreppsdefinitioner	7
1.4.1 Psykisk ohälsa	7
1.4.2 Skolkuratorns roll	7
1.5 Arbetsfördelning	8
2 Kunskapsläget	8
2.1 Insamlande av information för kunskapsläget	8
2.1.1 Ökande psykisk ohälsa	9
2.1.2 Ökad press från samhället	10
2.1.3 Pojkars mående i gymnasiet	11
2.1.4 Flickors mående i gymnasiet	12
3 Teoretiska utgångspunkter	14
3.1 Performativitet	14
3.2 KASAM	16
4 Metod	17
4.1 Val av metod	17
4.1.1 Alternativa metoder	19
4.2 Urval	19
4.3 Intervjuernas genomförande	20
4.4 Analysmetod	21
4.5 Etiska överväganden	22
4.5.1 Informationskravet	22
4.5.2 Samtyckeskravet	22
4.5.3 Konfidentialitetskravet	22
4.5.4 Nyttjandekravet	22
4.6 Tillförlitlighet	23
5 Resultat och analys	24
5.1 Uppsökande av hjälp	25
5.2 Likheter och skillnader i måendet	29
5.3 Tala om känslor	35
6 Sammanfattande diskussion	36
6.1 Diskussion	37
6.1.1 Uppsökande av hjälp	37
6.1.2 Likheter och skillnader i måendet	38
6.1.3 Tala om känslor	39
6.2 Fortsatt forskning	40

7 Referenser	41
Bilaga 1 Informationsbrev	44
Bilaga 2 Intervjuguide	45

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Psykisk ohälsa bland unga är idag en aktuell fråga vilket exempelvis kan ses i rapporten från Socialstyrelsen (2017 A, s.8-9), den visar att den psykiska ohälsan statistiskt ökar bland hela ungdoms populationen. Rapporten säger att den psykiska ohälsan fortsätter att öka och inte mycket tyder på att utvecklingen håller på att avstanna.

Samtidigt förklarar Wickström och Kvist (2020, s.1-2) att den existerande uppfattningen kring den skenande psykiska ohälsan bland ungdomar inte fullt ut stämmer. Detta då den allmänna uppfattningen kring psykisk ohälsa har förskjutits och att det numera är mer vardagliga bekymmer som också faller inom ramen för psykisk ohälsa. Wickström och Kvist (2020, s.1-2) menar att ungefär 85 procent av barn är vid god hälsa, är nöjda med livet och att detta är ett stabilt tillstånd hos barnen.

Det finns således olika uppfattningar kring vad psykisk ohälsa är och vad som inte bör räknas in i det begreppet. Psykisk ohälsa är ett samlingsbegrepp utifrån olika svårighetsgrader som Folkhälsomyndigheten (2022 A) nämner, det kan röra sig om allt ifrån psykiatriska tillstånd och fastställda diagnoser som depression, till enskilda symptom som magont, huvudvärk och svårt att sova. Därmed blir det problematiskt att fastställa en reell ökning av psykisk ohälsa bland ungdomar i skolan, men det blir desto mer intressant att undersöka skolkuratorers uppfattning kring problematiken och skillnader mellan könen. Skolkuratorer har en viktig roll gentemot eleverna på skolan sett till det psykosociala perspektivet (Socialstyrelsen 2017 B, s.31). De ska hjälpa elever och folk runt omkring hen med att skapa förutsättningar för att må så bra som möjligt. Detta är viktigt i dagens samhälle som har en hög förväntning på prestation, från både samhälle och omgivning. Kopplat till detta kan det finnas en eventuell ökad ångest och stress som påverkar den faktiska möjligheten att prestera och kognitivt utvecklas. Kring detta belyser Statistiska centralbyrån (SCB, 2020) att flickor är överrepresenterade när det kommer till stress i skolan och symptom som följer med detta. Symptom som magont, huvudvärk, samt svårt att sova är symptom som går in i de olika graderna av psykisk ohälsa.

Vidare är psykisk ohälsa väldigt stigmatiserande och det kan leda till sämre självförtroende sett till att vara självständig. Det finns också en risk i att stigmatiseringen gör att personer inte

alls söker vård för att undvika att stämplas med psykisk ohälsa. I slutändan kan detta ge långtgående konsekvenser (Folkhälsomyndigheten 2022 B). Liknande menar Radez et.al (2020, s.2) att hjälpsökande för psykisk ohälsa av ungdomar är låg och att detta beror på stigmatisering och en vilja att hantera problemen själva.

Sarkin et.al (2014, s.5) belyser en bild av den traditionella mannen som självständig och som kan ta hand om sig själv. Om en man söker hjälp, tappar han känslan av att klara av saker själv och i detta stigma verkar det finnas ett större motstånd för män än för kvinnor att söka hjälp för sin psykiska hälsa. Ett större motstånd för män att söka hjälp jämfört med kvinnor är intressant kopplat till det Callegari och Levander (2019, s.19) framför, att flickor ses som svaga och förväntas söka hjälp samt må dåligt medan pojkar förväntas dölja sitt dåliga mående. I anknytning till detta beskriver Wiklund et.al (2012, s.9) ungdomarnas självskattning av psykisk ohälsa. Flickorna i rapporten uppger en högre grad av psykisk ohälsa, vilket ligger i linje med det som Callegari och Levander (2019, s.19) nämner kring att flickor förväntas må dåligt medan pojkar förväntas dölja sina problem.

Enligt Callegari och Levander (2019, s.19) rapporteras det att flickorna mår sämre än pojkarna, men finns det i detta en ovilja från pojkarna att visa sig svaga i att söka hjälp? Visst kan det finnas en förklaring i att flickorna känner en större press i skolan och att detta får följder gällande det psykiska måendet, men vad är det som gör att pojkar inte känner av samma press?

1.2 Syfte

Vår studie syftar till att beskriva och analysera skolkuratorers uppfattning och arbete kring skillnader mellan pojkar och flickors psykiska mående. Meningen med detta är att undersöka problemet med hjälp av empiri, tidigare forskning samt val av teorier för att skapa en förståelse till varför denna skillnad existerar och hur den gestaltar sig.

1.3 Frågeställningar

- Vad är skolkuratorers uppfattning kring pojkar och flickors förmåga att söka hjälp för sitt mående?
- Hur upplever skolkuratorer pojkars och flickors mående på gymnasiet?

- Hur upplevs den eventuella skillnaden av hur pojkar och flickor talar om sitt sammanhang och känslor?

1.4 Begreppsdefinitioner

I detta kapitel kommer vi att förklara ett antal centrala begrepp och definiera dessa för att göra läsningen så enkel och förståelig som möjlig. De begrepp som vi har valt ut är extra viktiga i förståelsen av vår undersökning och det är begrepp som i sig kan vara vaga och svårförstådda.

1.4.1 Psykisk ohälsa

Psykisk ohälsa är ett begrepp som är svårt att definiera. Folkhälsomyndigheten (2022 A) beskriver begreppet psykisk ohälsa med att det är ett samlingsbegrepp som beskriver en individs mående utifrån olika svårighetsgrader samt varaktighet. I detta kan psykisk ohälsa ses som en form av gradskala där individen kan ha alltifrån ett psykiatriskt tillstånd till enbart psykiska besvär. Folkhälsomyndigheten (2022 A) resonerar kring psykiatriska tillstånd vilket är en diagnostiserad psykisk ohälsa. För att det ska kunna definieras som ett psykiatriskt tillstånd behöver flertalet symtom ha suttit i under en längre period samt att individen ska ha en nedsatt förmåga att fungera i vardagen. Psykiska besvär är i stället enstaka symptom/besvär som exempelvis nedstämdhet, oro, huvudvärk och magont. Dessa besvär är dock inte tillräckliga för att klassas som ett psykiatriskt tillstånd i sig, men kan likväl handla om psykisk ohälsa.

1.4.2 Skolkuratorns roll

Socialstyrelsen (2017 B, s.23) tar upp elevhälsan vilket är en grupp på skolan som ska ansvara för elevernas fysiska och psykiska hälsa samt arbetar tillsammans men utifrån olika perspektiv. De som tillhör elevhälsan är skolläkare, skolsköterska, psykolog samt skolkuratorn. Det vi i denna uppsats är särskilt intresserade av är skolkuratorns roll i elevhälsan. Socialstyrelsen (2017 B, s. 31) syftar till att skolkuratorns roll är att arbeta för att skapa en bra psykosocial miljö för eleverna. Kuratorn ska se till att övrig personal har kompetens på detta område samt uppmärksamma elever som har det svårt i de psykosociala aspekterna av sin tillvaro. Kuratorn ska vara kunnig inom skydds- och riskfaktorer som rör eleverna och utbilda elever samt personal kring psykisk ohälsa. Kuratorn ska bland annat ha

kunskap om ångest och depression som gör att de kan ha samtal med elever eller vuxna personer kring eleven.

Det psykosociala perspektivet kan många gånger vara svårt att definiera i praktiken, då det sträcker sig över många delar av en individs liv och där kuratorer inte alltid har möjlighet att påverka alla dessa olika delar. Samtidigt är det viktigt för kuratorerna att ha kunskap i dessa externa aspekter av det psykosociala perspektivet, för att ha eller få en bättre bild av vad som påverkar eleverna. Därigenom kan de, på individens initiativ, informera om samhällsliga insatser som faller utanför skolans ansvarsområde som fortfarande kan påverka en elevs prestationsförmåga och mående.

1.5 Arbetsfördelning

Vi har i vår arbetsprocess arbetat tillsammans i största möjliga mån för att båda två ska ha en förståelse och delaktighet i alla delar av arbetet. Vi har försökt att sitta tillsammans så mycket som möjligt för att hjälpa åt och motivera varandra, när detta inte har gått av olika anledningar har vi arbetat tillsammans via digitala lösningar. Vi har inom de olika kapitlen försökt dela upp arbetet för att öka produktiviteten, men vi har tydligt granskat och diskuterat varandras skrivna delar för att texten ska vara sammanhängande. Gällande transkribering har vi genomfört det var för sig, men vi båda har läst igenom alla transkriberingar.

2 Kunskapsläget

2.1 Insamlande av information för kunskapsläget

Vi har sökt efter information för de olika aspekterna av det fenomen som vi ämnar att undersöka. Det vi sökt information kring är det psykiska måendet rent generellt hos ungdomar i gymnasieålder samt om vi kunde finna någon skillnad i pojkars jämfört med flickors mående. Vi har använt oss av bland annat Google för att hitta Socialstyrelsen och Folkhälsomyndighetens definitioner och data, Lubsearch för att hitta artiklar av olika slag som beskriver psykisk ohälsa bland unga samt för att se vad andra vetenskapliga artiklar har att säga om området. För att hitta information har vi också kollat på de referenser som andra artiklar inom området har refererat till för att därigenom finna undersökningar inom samma område. Den huvudsakliga sökningen har dock skett via Lubsearch där vi har använt oss av de svenska begreppen via olika kombinationer “psykisk ohälsa”, “ungdomar”, “skolan”, “pojkars

mående”, “flickors mående” samt “skolkurator gymnasiet”. Vi har även gjort sökningar på engelska formuleringar av dessa sökord och har på detta vis fått fram relevant tidigare forskning.

Vi har hittat en del fakta från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten via deras rapporter som har kunnat ge oss siffror på hur den psykiska hälsan bland ungdomar ser ut i Sverige nu och historiskt sett. Detta har vi framförallt använt oss av för att få fram statistik kring hur det ser ut. Vidare har vi hittat artiklar via Lubsearch och via andra uppsatser. Framförallt svenska forskare men blandat med svensk och engelsk text då vi har använt oss av sökorden på både svenska samt engelska. Inom det område vi undersökt finns det mycket forskning och då även mycket forskat på svenska kring ungdomars hälsa, det är ett aktuellt ämne som ges mycket intresse.

2.1.1 Ökande psykisk ohälsa

Socialstyrelsen (2017 A, s.8-9) nämner den ökade psykiska ohälsan bland unga i Sverige. Den psykiska ohälsan finns i hela ungdoms-populationen oavsett olika förutsättningar och det är också en generell ökning i hela populationen. Socialstyrelsen har mätt denna ökning på olika sätt, bland annat via hur många som har minst ett vårdtillfälle för en utredning av psykiatrisk diagnos eller minst ett uttag av psykofarmaka. Enligt denna statistik har 10-17 åriga pojkar en något högre ökning av psykisk ohälsa jämfört med flickorna. Gällande uppsökande av vård och minst ett uttag av psykofarmaka finns det en liten större andel pojkar enligt statistiken. Om vi istället kollar på det Socialstyrelsen (2017 A, s.11-12) berör gällande ångestsyndrom och depressioner, finns det en klar skillnad i att flickor i åldrarna 10-17 år söker mer hjälp än pojkar i samma ålder för dessa problem. År 2016 var det exempelvis ungefärligt 1100 flickor per 100 000 individer som vårdades för ångest och depression. För pojkarna var denna siffra i stället på ungefärligt 420 per 100 000 individer. Enligt Socialstyrelsen (2017 A, s.20) är det depressioner och ångestsyndrom som främst bidrar till den ökade statistiken av psykisk ohälsa bland ungdomar. De ser en uppgång över den tid de forskat på fram till år 2016 men även en trolig fortsatt uppgång efter detta. Därmed behöver samhället arbeta med frågan och anpassa vården efter dessa problem.

Vidare har Wickström och Kvist (2020, s.1-2) en annan bild kring ungas psykiska mående över tid får, då majoriteten av de unga som ingår i rapporter kring mående rapporterar en hög

livstillfredsställelse, men ändå rapporterar symptom som nedstämdhet och nervositet. Det finns en rapportering i samhället om att ungas mående bara blir sämre och sämre, men det Wickström och Kvist nämner är att de flesta unga är tillfredsställda med livet, samtidigt som den psykiska ohälsan enligt statistiken skenar iväg. I detta behöver det funderas över om definitionen av psykisk ohälsa ändrats historiskt sett och om det kanske inte är så stor skillnad för ungas mående idag jämfört med förr i tiden. Wickström och Kvist (2020, s.3) förklarar att det är svårt att verkligen veta vad exempelvis symptom som huvudvärk, magont, känt sig nere och känt sig nervös mäter. Mäter det psykisk ohälsa eller är det något annat som ligger till grund för detta? Socialstyrelsen (2017 A, s.20) är inne på ungefär samma spår i att det finns en tro på att ökningen av psykisk ohälsa är reell men att det idag kan finnas en större benägenhet att prata om psykisk ohälsa och att det tidigare har funnits ett stort mörkertal. Det kan också vara att psykisk ohälsa idag ses på ett annat sätt från vårdens håll än förr i tiden. Law (2009, s.11) resonerar kring enkäter och ens val av metod, detta hjälper en att förstå verkligheten. Med hjälp av svar från en enkät kan en forskare försöka förklara verkligheten utifrån dessa svar och skapa en bild av hur samhället är. Det gäller att förstå att denna bild är skapad och aldrig komplett i och med att den som har forskat har på sätt och vis skapat sin bild av det hela och de frågor hen har valt att ställa i enkäten är med och skapar verkligheten.

Larsson och Boersma (2020, s.6) förklarar att de kan se en skillnad i måendet från 1970 talet jämfört med 2010 talet. Mer ungdomar av båda könen rapporterar på 2010 talet att de mår sämre än vad ungdomarna gjorde på 1970 talet. Det får dock tas i beaktande att det kan ha funnits ett stort mörkertal tidigare som kan förklara förändringen som skett. I rapporten kan vi se att flickorna både på 1970 talet samt 2010 talet visar högre nivåer av psykisk ohälsa. I detta ser vi en koppling i att måendet har försämrats för flickorna medan det är en marginell förändring hos pojkarna.

2.1.2 Ökad press från samhället

Callegari och Levander (2019, s.5) menar att bilden av vad ett barn ska hantera har förändrats genom åren. Att ett barn numera själv är ett aktivt subjekt med egna känslor och en alltmer egen roll i samhället. Callegari och Levander (2019, s.5) fortsätter med att barn är idag mer delaktiga i att forma sina egna liv och detta beror till stor del på barnrättsperspektivet som har kommit att influera samhället. Barnrättsperspektivet har blivit alltmer tydligt i samhället och

barnet ses mer som en vuxen individ idag. Vidare är skolan en viktig del av ungdomars liv då en stor del av ungdomens tid tillbringas där.

Enligt Folkhälsomyndigheten (2018, s.52) riskerar en negativ skolupplevelse att leda till både psykisk och fysisk ohälsa. Folkhälsomyndigheten (2018, s.54) resonerar kring press i skolan och hur många ungdomar i varierande åldrar som uppger att de har för mycket skolarbete samt att det är svårt. Kring båda dessa frågor ökar statistiken ju äldre barnen blir och de äldsta barnen i denna utredning är 15 år. Den grupp vi undersöker är något år äldre än 15 år men det är ändå intressant att se på utvecklingen bland skolungdomar sett till måendet under tiden som leder upp till gymnasieåldern. Vidare är det enligt Folkhälsomyndigheten (2018, s.54) en ökning inom alla kategorier av den upplevda stressen i skolan från år 2013/2014 fram till den andra undersökningen som utfördes 2017/2018. Detta är tydliga tecken på att stressen i skolan enligt ungdomarna själva ökar med åren och att ungdomarna idag är mer stressade. En annan fakta från Folkhälsomyndighetens undersökning är att flickorna upplever en högre stress i skolan än pojkarna. Detta både vid undersökningen 2013/2014 samt vid den senaste undersökningen 2017/2018.

Denna ökning av psykisk ohälsa bland unga sker inom alla olika grupper, vilket kan peka på att det är strukturella orsaker från deras sammanhang som är grunden till denna ökning i den försämrade hälsan. Detta skulle kunna förklaras med ökade prestationskrav från skolan, att det är svårare att etablera sig i arbetslivet och vuxenlivet (Socialstyrelsen 2017 A, s.21-22). Detta samtidigt som dessa barn befinner sig i en tid av livet med påfrestningar inom det psykologiska och psykosociala som i sig kan påverka ungdomarnas mående.

2.1.3 Pojkars mående i gymnasiet

Randell et.al (2016, s.3) nämner maskulinitet och hur det finns en viss stereotyp för hur en pojke ska bete sig. Det finns en uppfattning om att pojkar ska dölja sina känslor och på det sättet gömma sina "svagheter". Föräldrar och vuxna runt omkring ungdomar har en stor påverkan i att göra kön och skapa denna skillnad i vad det innebär att vara en man. En typisk man är traditionellt stark och visar inga känslor. Randell et.al (2016, s.4) förklarar också att det statistiskt sett är färre pojkar som söker hjälp för sitt mående och då speciellt i åldrarna 16-20 år vilket även är runt gymnasieåldern. Pojkar söker hjälp i mindre utsträckning, men ändå är det pojkar som i den största mån hoppar av skolan i förtid, utför mer suicid samt har

mycket högre sannolikhet att vara en förövare samt offer för brott. Randell et.al (2016, s.9-10) förklarar att de i sin studie fann tre olika maskuliniteter som de benämner som en uppriktig maskulinitet, en känslig samt en hård. Den hårda maskuliniteten var i majoritet vilket även gjorde att det uppfattades som att vissa pojkar i detta blev begränsade i sin förmåga att visa känslor. De fann att pojkar i grupp kan ha svårt att visa känslor då de i detta kan anses svaga, men att de samtidigt förväntas visa känslor i nära relationer vilket kan bli svårt. Det är som Danielsson et.al. (2011, s.5) tydliggör gällande unga pojkar och att deras undersökning nämner en skam kring att prata om känslor och ens egna mående. Som pojke är det inte förenligt att känna sig nere och ledsen, det blir i stället att hålla inne på det och att det med tiden blir värre och värre.

Danielsson et.al (2011, s.5) förklarar vidare om en pojke de intervjuade, som till slut vågade öppna upp sig inför sina vänner och hur detta ledde till en positiv förändring. Vidare redogör Lyberg Rasmussen, Hjelmeland och Dieserud (2018, s.1) att unga män är i majoritet i många länder för risken att begå suicid. Trots det är det väldigt få unga män som inför sitt suicidförsök söker hjälp för detta. Lyberg Rasmussen, Hjelmeland och Dieserud (2018, s.6) menar att det hos pojkar finns en sorts brist på möjlighet att få visa svaghet. Att pojkar har svårt att visa svaghet och att det i detta blir som en barriär till att då också söka hjälp, det blir skamligt. En möjlig förklaring till att unga män inte söker hjälp är viljan skydda sig själv, för vid sökande av hjälp blir problemet verkligt.

2.1.4 Flickors mående i gymnasiet

SCB (2020) förklarar att flickor känner en större press än vad pojkar gör på gymnasiet. Det är en tydlig skillnad i att 47 procent av flickorna känner sig stressade medan det enbart är 16 procent av pojkarna som känner sig stressade. Liknande siffror ser vi när det gäller stress på grund av läxor och prov, där har vi 51 procent av flickorna medan 19 procent av pojkarna ofta upplever stress på grund av läxor och prov. Kopplat till stress är ofta hälsoproblem som huvudvärk, magont samt sömnproblem, därmed är det också ganska självklart att flickorna även är överrepresenterade här då de upplever mer stress i skolan. 30 procent av flickorna upplever dessa symptom flera gånger i veckan medan det för pojkarna är 11 procent. Kopplas dessa siffror till diskussionen om psykisk ohälsa vilket Folkhälsomyndigheten (2022 A) säger är ett samlingsbegrepp för mer eller mindre svåra tillstånd, blir det intressant. Detta då

rapporter ofta tar med symptom som huvudvärk, magont samt svårt att sova som tecken på psykisk ohälsa.

Wiklund et.al (2012, s.9) redogör att det i deras undersökning var 64 % av flickorna i skolan som upplevde stress och ångest från skolan medan det var 39 % av pojkarna som upplevde samma problem. Studien visar att flickorna satte en större inre press på sig själva. I detta kan vi se att enligt självskattning fanns ett mer utbrett psykiskt dåligt mående hos flickorna i skolan. Det som upplevs vara jobbigt för flickorna är pressen i skolan och de förväntningar som finns. Wiklund et.al (2012, s.9) har undersökt ungdomars mående och deras resultat visar att det i de flesta kategorierna var mer flickor som antydde att de mådde dåligt och kände sig stressade än pojkarna. Flickorna i deras studie nämnde att de hade mer ångest och stress i sina liv som ledde till olika problem. Detta är intressant i samband med den rådande diskursen av att pojkar inte ska visa känslor och de problem som följer med detta. Callegari och Levander (2019, s.19) nämner att det samhälle som vi idag lever i ger olika möjligheter för pojkar och flickor att ha en bra psykisk hälsa. Flickan upplevs i samhällets diskurs som svag, skör och i behov av hjälp medan pojken är en stabil individ utan behov av stöd från omgivningen. Detta kan i slutändan bli problematiskt då flickor kan anses svaga och förväntas må dåligt, medan pojkars dåliga mående i stället döljs och deras problem förminskas.

Sammanfattningsvis finns det mycket forskning och rapportering kring barns psykiska ohälsa i allmänhet samt kopplat till skolgången. Det finns statistik som säger att det finns stora skillnader mellan pojkar och flickors mående. Samt finns det en bild av pojkar som dåliga på att uttrycka sina känslor samt hantera dem. Kopplat till detta tycker vi att det saknas en kvalitativ ansats som undersöker hur skolkuratorer uppfattar skillnader mellan könen i dagsläget. Vi vill med detta undersöka den rådande statistiken kring skillnader i mående och om det finns andra sätt att tolka den skillnaden mellan könen som statistiken visar på. Det är som Randell et.al (2016, s.3) syftar till kring maskulinitet och att en som pojke förväntas dölja sina känslor för att inte framstå som svag. Samtidigt är det enligt Socialstyrelsen (2017 A, s.11-12) en klar majoritet bland flickor som söker hjälp för ångestsyndrom samt depressioner. Liknande siffror kan vi se kring press i skolan vilket SCB (2020) framför i att det är en klar överrepresentation bland flickor som känner en större press. I och med denna statistik samt bilden av hur en pojke ska bete sig, ämnar vi fylla denna lucka och undersöka detta kvalitativt för att se om skillnaden är så stor som statistiken säger.

3 Teoretiska utgångspunkter

De teorier och begrepp som vi har valt att använda oss av i vår undersökning är Judith Butlers begrepp performativitet samt Aaron Antonovskys teori Känsla av sammanhang, som härafter kommer förkortas KASAM. Performativitet handlar om hur vi skapar kön genom upprepade handlingar och att ett typiskt manligt eller kvinnligt beteende är något som utvecklas genom tiden och i detta blir det att fostras in i hur en typisk kvinna eller en typisk man ska bete sig. KASAM handlar huvudsakligen om de tre begreppen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Dessa förklarar tillsammans en persons motstånd mot psykisk ohälsa och hur olika det kan vara från person till person. Även fast goda förutsättningar finns, som god ekonomi, föräldrar som bryr sig och så vidare, behöver det inte automatiskt betyda att du har ett bra psykiskt mående. Med hjälp av performativitet och KASAM kan vi undersöka skillnader i pojkar och flickors mående. Information för performativitet har vi hittat via ett av Butlers (1988) kapitel i Theatre Journal via Lubsearch, från Butler (2011) "Bodies that matter" samt Butler (2006) "Gender Trouble". För att bättre bekanta oss med KASAM teorin har vi använt oss av Antonovskys (2005) bok "hälsans mysterium". Vi har även med kritik gentemot respektive teori i slutet av vardera kapitel.

3.1 Performativitet

Butler (1988, s.1-2) resonerar kring performativitet och hänvisar till det Simone de Beauvoir säger, att individer inte föds till en typisk kvinna eller man, utan det är något som utvecklas med tiden. Det är normer och en identitet som byggs på genom upprepade handlingar i samhället vi lever i. Att vara en typisk man eller kvinna är något som är konstruerat och för att bryta detta krävs det förändrat tankesätt samt en förändrad kultur. I så fall blir de upprepade handlingarna annorlunda och barriärerna mellan att vara en man eller kvinna lättas upp. Det finns en tabu kring att inte bete sig som det kön en själv tillhör och kring detta krävs det ändrat tankesätt. Butler (2011, s.60) säger liknande i att performativitet är något som skapas av samhället i sig där det inte är enskilda beteenden som befäster normer i hur kvinnor och män ska bete sig, utan det är ett upprepande av händelser och beteenden som leder till normer. Dessa normer leder till tabu kring hur människor ska bete sig och följs inte detta kan det leda till utanförskap.

Förväntan på att normer utifrån kön har en betydelse och att rätta sig efter könsnormer, är enligt Butler (2006, s.XV) det som ger könsnormerna sin validitet och möjligheten att etableras. Butler (ibid) menar, liknande Kafkas teori kring lagens validering, att det är den som förväntar sig att normerna kring kön ska ha en betydelse också är den som, genom den förväntan, ger könsnormerna betydelse. Detta skapar därefter en känsla av att kön existerar utanför handlingarna som ett eget objekt, men att vi med denna analys kan se att det är vi människor som upprätthåller denna bilden av kön (Butler 2006, s.XV-XVI).

Butler (1988, s.4) förklarar vidare Beauvoirs tankar och nämner det hon säger kring att begreppet kvinna inte är något faktiskt konkret. Det är något som har skapats genom tiden och befast sin mening, hon skiljer dock på de biologiska delarna och beteende. Det är beteendet i benämningen kvinna som hon menar är skapat genom upprepning, kvinnor och män har olika förutsättningar, en kvinna kan till exempel föda barn. Däremot är beteendet det som skapas genom en upprepning historiskt sett för hur just en kvinna och en man ska vara. Detta kan kopplas till det Butler (1988, s.10) säger om performativitet. Om det nu är att det som är manligt och kvinnligt är performativt då innebär det att människor inte föds till något kön i bemärkelsen av beteende. Att det i så fall inte finns något riktigt eller falskt manligt och kvinnligt beteende. Att vara typiskt maskulin eller typiskt kvinnlig är något som befasts och sedan förändras från generation till generation.

Det gäller dock att vara medveten om att teorier är just en teori och inte nödvändigtvis korrekt, det finns också kritik mot Butlers performativitetsteori. Exempelvis förklarar Webster (2000, s.4-5) Benhabibs kritik mot Butlers tankar kring performativitet. Benhabib menar att Butler lägger för stor vikt på samhällets påverkan i att forma individer in i ett visst beteende som manligt och kvinnligt utifrån normer. Benhabib menar att individer är starka och att det blir problematiskt att förklara beteende enbart utifrån samhällets diskurser och normer. Kritiken som Benhabib lägger fram kan vi förstå i viss mån, att individers beteende inte behöver färgas av samhället. Men vi menar ändå att de flesta individer i samhället färgas av samhällets diskurser och att det istället finns undantag, därmed ser vi en nytta av att använda oss av Butlers tankar kring performativitet.

3.2 KASAM

Ungdomars mående i skolan är en viktig aspekt på många sätt. Den tiden av skolan som eleverna, som våra intervjuer handlar om, går i är en tid som för många präglad som en turbulent tid med nya social press, där den känsla av sammanhang (KASAM) som finns sedan tidigare i livet riskeras att raderas (Antonovsky 2005 s.140). Enligt Antonovskys (2005, s.141-142) KASAM teori är det i huvudsak tre delar som människor behöver för att kunna, på ett bättre sätt, hantera olika motgångar i livet. För att kunna utveckla och lära sig dessa färdigheter och förutsättningar, är adolescensen en viktig tid då ungdomen börjar att skapa den förståelse, införskaffar viktiga färdigheter för det såväl sociala som praktiska livet, men också skapar en känsla av meningsfullhet för olika delar av livet. Anledningen till att det är intressant att undersöka denna tid av barns utveckling är för att i gymnasiet börjar förväntningarna på en som individ skifta bort ifrån den ansvarslösa barndomen mot det ansvarsfulla vuxenlivet. Samtidigt som det är av vikt att ha en känsla av begriplighet och hanterbarhet till de nya aspekterna av ens liv (Antonovsky, s.140-142). Antonovsky (2005, s.141-142) redogör också för att detta fenomen i skapandet av sitt KASAM inte är kulturellt anknutet i sig, men att de förutsättningar som en individ har för dess utveckling till stor kan påverkas av kulturen.

De tre salutogena aspekterna som Antonovsky beskriver, att personer kan ha mer eller mindre av i sitt liv, är en känsla av begriplighet ("de stimuli som härrör från ens inre och yttre värld under livets gång är strukturerade, förutsägbara och begripliga" Antonovsky 2005 s.46) , hanterbarhet ("de resurser som krävs för att man skall kunna möta de krav som dessa stimuli ställer på en finns tillgängliga" Antonovsky 2005 s.46) och meningsfullhet ("dessa krav är utmaningar värda, investeringar och engagemang" Antonovsky 2005 s.46). Varför han förklarar dessa som salutogena är på grund av att om en individ har en större känsla av dessa kommer det hjälpa hen att ha en motståndskraft mot negativa påfrestningar på den mentala hälsan. Därför vill vi använda dessa för att identifiera möjligheter för skolkuratorers arbete med gymnasieelever.

Antonovsky (2005, s.31-32) förespråkar i sitt resonemang ett annat synsätt på sjukdom än enbart det patogenetiska, som ser en individs hälsotillstånd som frisk så länge sjukdom är frånvarande. I hans teori synliggörs att det sättet att se på sjukdom, som många gånger görs i dagens läge, kan vara bristfälligt eller tillkortakommande. I och med att det enbart kollas på

de negativa faktorerna av en individs liv som riskfaktorer för eventuella framtida insjuknanden, kan de aspekter av livet som i stället möjliggör en god hälsa missas. Därmed kan individens hälsotillstånd ses som en skala mellan sjukdom och friskhet. Där friskhetsfaktorerna både kan agera som buffertar mot det som gör en sjuk samt direkt påverka måendet mot det bättre.

Det finns också kritik mot KASAM vilket kan vara av vikt att ta del av för att få ett bredare perspektiv kring teorin. Tishelman (1998, s.83-84) förklarar att Antonovskys antaganden om att begreppet KASAM är allmängiltigt och oberoende av kulturella samt sociala sammanhang, kan vara problematisk då det inte är prövat med ytterligare undersökningar utanför Europa för att bekräfta detta antagande. Vi anser att det är en rimlig kritik mot KASAM då det finns en möjlighet att olika kulturer förhåller sig till KASAM:s tre områden på olika sätt. Vi menar dock att KASAM i vår undersökning är applicerbar, dels på grund av att det är en liknande kulturell kontext som KASAM är prövad i, samt att Antonovsky själv resonerar kring att KASAM enbart är prövad inom europeisk kontext och bristen i detta.

4 Metod

I detta kapitel kommer vi att beskriva vår litteraturanskaffning och hur den har gått till. Vi kommer även beskriva hur vi har valt att gå till väga för att införskaffa empiri och varför vi valde en kvalitativ ansats. Vidare kommer begreppet tillförlitlighet samt etiska överväganden att diskuteras.

4.1 Val av metod

Denna studies syfte var att beskriva och analysera skolkuratorers uppfattning kring skillnader i måendet mellan pojkar och flickor på gymnasienivå. För att besvara detta valde vi att använda oss av en kvalitativ metod och i detta använda oss av semistrukturerade intervjuer.

Denscombe (2018, s.24) resonerar kring vad en kvalitativ ansats syftar att beskriva. Han nämner att en kvalitativ ansats vill undersöka upplevelser och ord i stället för siffror och storskaliga studier som det kvantitativa vill. Inom det kvalitativa läggs det betydelse på att inte se på saker utifrån ett perspektiv, utan det är många olika samband som spelar roll i hur en verklighet upplevs. Det går enligt kvalitativa forskare inte att förstå enskilda händelser

utifrån sig själva, den stora kontexten behövs alltid för att få en förståelse. Kring detta ansåg vi det rimligt att välja en kvalitativ metod sett till att vi ville undersöka flickor respektive pojkars psykiska ohälsa utifrån intervjuer med skolkuratorer. Skolkuratorerna är de som har ansvar för elevernas psykosociala situation och vi ansåg därmed att de skulle vara lämpade att intervjua kring dessa frågor. Det hade även varit möjligt att undersöka våra frågeställningar med en kvantitativ metod, möjligtvis hade det kunnat behövas några små förändringar i frågeställningarna och syftet.

Vidare valde vi att använda oss av intervjuer för att få fram vår empiri vilket enligt Denscombe (2018, s.268) används när meningen är att få fram djupgående tankar kring ett problem. Vi hade intervjuerna enskilt vilket gör att de inte blir influerade av andra personer, vilket är en risk vid gruppintervjuer. Det som kan vara negativt med intervjuer är att de som intervjuas ändå kan anpassa svaren utefter vad den som intervjuar vill höra. När vi utformade vårt frågeformulär valde vi att köra på semistrukturerade intervjuer. Bryman (2018, s. 564-565) tar upp semistrukturerade intervjuer vilket används när viljan är att hålla ett visst fokus på några specifika teman och samtidigt kunna gå utanför frågeformulärets ramar, semistrukturerade intervjuer är ganska fria samtidigt som man får med de teman man vill ha svar på och därmed anser vi att detta var det bästa valet för oss. Detta är användbart för att inte missa tankar och funderingar som respondenterna har, men som vi inte tänkte på när vi utformade vårt frågeformulär. De frågor som vi ställde var frågor som kunde vara i behov av att diskuteras samt förklaras under tiden som intervjun genomfördes. Vilket vi ansåg kunde utveckla samtalen till mer än om vi enbart tvingade respondenterna att hålla sig till ramen av frågorna.

När vi skulle skicka ut våra informationsbrev funderade vi också på om frågeformuläret skulle skickas ut till de vi skulle intervjua eller inte. Vi kom fram till att vi inte ville göra det för att vi helst ville ha spontana reflektioner kring de frågor vi ställde. Detta var också sättet vi gick tillväga på förutom vid två intervjuer som tackade ja och senare ville ha frågeformulären innan intervjun. Detta är vi medvetna om att det är problematiskt sett till att de intervjuade får en möjlighet till att förbereda sina svar och prata ihop sig med annat folk på fältet. Det blir i detta också olika förutsättningar för dem som fick frågeformuläret innan och de som inte fick det. Vi är medvetna om detta och tar hänsyn till detta i vår analys, samtidigt som vi anser att vi har fått användbar information från samtliga intervjuer.

4.1.1 Alternativa metoder

En alternativ datainsamlings-metod skulle kunna ha varit att utföra en observationsstudie, men vi ansåg i våra tidiga reflektioner att det skulle vara svårt att få en sådan metod etiskt försvarbart. I och med att vi skulle behöva observera barn i deras skolmiljö, och till och med i de situationerna som de kan vara som mest emotionellt utsatta. Denscombe (2018, s. 434) beskriver att den forskning som ska utföras inte ska riskera att utsätta någon av de inblandade undersökningsspersonerna för något som de kan ta skada av, och att detta sedan ställs i förhållande till ifall man fortfarande kan få en värdefull undersökning efter detta har beaktats. Därför ansåg vi att de eventuella riskerna var för stora när vi tog hänsyn till risker och de omvägar vi i så fall hade behövt ta, samtidigt som en eventuell etikprövning kan ta lång tid som vi inte hade för vårt arbete. En annan alternativ metod hade kunnat vara en kvantitativ ansats med hjälp av enkäter. Enkäterna hade vi kunnat skickat ut till antingen eleverna själva eller till skolkuratorerna och på detta sätt få fram ett mer generaliserbart material jämfört med det kvalitativa material vi i vår undersökning eftersökt.

4.2 Urval

Vårt tillvägagångssätt var att först kontakta skolkuratorer genom att söka upp närliggande gymnasieskolor och hitta kontaktuppgifter till skolkuratorer och därefter skicka mejl till dem. Att kontakta skolkuratorer i närheten först gjorde vi för att kunna träffas på plats och utföra intervjuerna. Via mejl fick vi svar av tre stycken som ville delta varav en som kunde träffas på plats. De andra två via mejl körde vi videosamtal med vilket även det fungerade bra. Vidare fick vi tag på tre stycken till skolkuratorer att intervjua via privata kontakter. Dessa tre intervjuer via privata kontakter skedde även de via videosamtal på grund av att dessa personer bor längre upp i landet. Sammanlagt hade vi intervjuer med sex stycken skolkuratorer på olika gymnasier. Det urval vi har gjort är det som Denscombe (2018, s.67-68) kallar subjektivt urval samt det Denscombe (2018, s.71) benämner som bekvämlighetsurval. Denscombe (2018, s.67-68) förklarar det subjektiva urvalet som att välja ut respondenter efter kunskap inom ett ämne samt relevans för det som undersöks. I vår undersökning eftersöktes specifikt skolkuratorer som i och med sin profession har kunskap inom det område vi undersökte. Bekvämlighetsurval är enligt Denscombe (2018, s.71) när respondenterna väljs med ett inslag av bekvämlighet, till exempel de som är enklast att kontakta. Bekvämlighetsurval används främst när det finns brist på tid och resurser, vilket var fallet för oss. Detta anser vi inte har bidragit med betydelsefulla brister för vårt resultat.

Informanterna för vår undersökning var skolkuratorer som arbetar på gymnasier runt om i Sverige. De skolkuratorer vi kom i kontakt med arbetade framförallt på yrkesprogram samt introduktionsprogram. Det var enbart en av de kuratorer som intervjuades, som delvis hade hand om ett studieförberedande program. Detta är vi medvetna om i vår analys kring empirin sett till att vi inte har fått med information kring ungdomar som går ett studieförberedande program. Även om vissa hade erfarenhet från studieförberedande program samt en till som precis börjat arbeta på ett studieförberedande program saknar vi röster från detta område. Däremot är inte meningen med vår undersökning att generalisera och i detta spelar det inte lika stor roll även om vi är medvetna om denna brist i arbetet, för det var svårt att hitta skolkuratorer som ville delta i undersökningen. Till slut fick vi totalt ihop sex intervjuer vilket vi ansåg var tillräckligt och inom ramen för vår undersökning. För att anonymisera våra respondenter valde vi att sätta fiktiva namn på dem för konfidentialitetens skull samt underlätta läsningen i analysen och diskussionen. Användningen av fiktiva namn är viktigt för att det inte ska gå att identifiera respondenterna, men de egenskaper hos respondenterna som fortfarande är av vikt för vår undersökning är att alla förutom en av dem hade jobbat som skolkurator i mer än 5 år, där den som inte hade gjort det enbart jobbat i 1 år. Samt att alla respondenter är kvinnor.

4.3 Intervjuernas genomförande

Vi utförde sex stycken intervjuer varav vi enbart kunde utföra en intervju på plats. Resterande intervjuer skedde via videosamtal på grund av avstånd samt tidsbrist hos oss samt de vi intervjuade. Vi upplevde att den intervjun som vi kunde utföra på plats var värdefull och att det är att föredra då det blev enklare att tolka och hålla i en informativ intervju som utfördes på plats, men vi kände också att med de individer som inte kunde träffas på plats att vi föredrog videosamtal i stället för ett telefonsamtal. Via videosamtal kunde vi få en bättre möjlighet att tolka intervjupersonens kroppsspråk och få till en informativ intervju.

När vi utförde intervjuerna inledde vi med lite snabba enkla frågor för att skapa ett tillåtande klimat för respondenterna att känna sig trygga i. Därefter beskrev vi syftet och bakgrunden till vår undersökning för att säkerställa att vi och våra respondenter hade en gemensam uppfattning kring vilket fenomen som intervjuerna skulle innehålla. Samt frågade vi även muntligt om vi hade ett godkännande till att utföra intervjun med dom. Vi frågade även om vi

hade tillåtelse att spela in intervjun för vår transkribering. Under intervjuerna utgick vi oftast från frågeformuläret men om intressanta ämnen dök upp under intervjuens gång avbröt vi inte för det. Både vi intervjuare samt respondenter avvek stundtals från frågeformuläret, vilket i flertalet fall gav oss intressant information som vi inte hade fått om vi strikt följt frågeformuläret. Intervjuerna avslutades med att fråga om respondenten hade något mer att tillägga ifall vi hade missat något område som respondenten ville ta upp.

4.4 Analysmetod

För att kunna analysera vårt empiriska material har vi, efter transkribering, valt att använda oss av kodning för att kunna kategorisera upp vårt material. Vi följde de steg som Bryman (2018, s.700) tipsar om sett till att koda sitt material. Kodningen ska börja funderas på redan vid transkriberingen för att underlätta den stundande analysen, vilket vi tänkte på. Efter detta läste vi igenom våra transkriberade texter utan att skriva upp några koder. Vi läste dem sedan igen där vi fann ett större antal koder, som vi sedan snabbt reducerade ner till 10 koder som fortsatt skulle hjälpa oss i analysen av vår empiri. Detta hjälpte oss att börja rama in de likheter och olikheter vi kunde finna i vårt empiriska material. Dessa steg i kodningen tipsar Bryman (2018, s.700) om att inte vara rädd för att börja med för många koder, för att sedan minska antalet och granska dem. De koder som vi till slut använde för analysen av vårt material blev därefter: *Skolkuratorns roll, skillnader i måendet, psykisk hälsa utageras olika, historiskt perspektiv, likheter i måendet, kontaktsökande, uppsökande arbete, fasad, KASAM och prata känslor.*

När vi sedan skulle börja med analysen lades alla koder vi fann som skulle besvara respektive frågeställning, från alla sex intervjuer, in i tre olika dokument som var för sig representerade de olika frågeställningarna. Dessa blev sedan de tre delarna i analysen och hjälpte oss att få en bättre översikt över vad de olika kuratorerna hade sagt om de olika aspekterna av fenomenet som vi syftade till att undersöka. Detta underlättade vår analys och gjorde det möjligt att få med citat från alla respondenter. Denna uppdelning av analysen, som vi anser speglar vårt material, fortsatte vi att använda i diskussionen vilket gjorde det tydligare när vi i detta stycke besvarade frågeställningarna.

4.5 Etiska överväganden

4.5.1 Informationskravet

Vetenskapsrådet (2002, s.7) resonerar om informationskravet vilket handlar om att forskaren ska informera i vårt fall de personer vi intervjuar om undersökningens syfte och vad hans uppdrag i undersökningen är. Det är också viktigt att vara tydlig kring att deras deltagande är frivilligt och att de kan dra sig ur intervjun när som helst. Dessa delar informerade vi våra respondenter om redan vid första utskicket när vi eftersökte personer att intervjuas. Vi skickade mejl till skolkuratorer runt om i landet och i detta mejl bifogade vi ett informationsbrev (se bilaga 1). I detta informerar vi om att det är helt frivilligt att delta och att dra sig ur när som helst. Vi förklarade även vad undersökningen syftade att undersöka och gav information om oss författare till uppsatsen samt vår handledare.

4.5.2 Samtyckeskravet

Vetenskapsrådet (2002, s.9-10) tar vidare upp samtyckeskravet vilket handlar om att samtycke till deltagande alltid ska inhämtas från aktivt deltagande personer, vilket vi gjorde i vår undersökning. I efterfrågan av samtycke och kring att avbryta sin medverkan ska inte någon press heller läggas på individen att delta. Dessa frågor skrev vi om i informationsbrevet (se bilaga 1), att det är helt frivilligt att delta samt avbryta sin medverkan när som helst.

4.5.3 Konfidentialitetskravet

Vetenskapsrådet (2002, s.12) förklarar vidare om konfidentialitet och vikten kring att alla de som deltar i undersökningen ska ges konfidentialitet genom att det inte ska gå att identifiera de som deltar i undersökningen. Detta har vi löst genom att aidentifiera individerna som vi intervjuat och givit dem fiktiva namn. Vi har i vår undersökning och transkribering inte tagit med information som kan avslöja vem individen är såsom ort, skola eller händelser som kan göra det enklare att identifiera individen. När transkriberingen var färdig av våra intervjuer, tog vi också tagit bort ljudfilerna så att inte någon obehörig skulle kunna få tag på dem.

4.5.4 Nyttjandekravet

Det sista huvudkrav som Vetenskapsrådet (2002, s.14) tar upp är nyttjandekravet. Nyttjandekravet handlar om att de uppgifter och information du får från deltagarna i undersökningen inte får användas till något annat än vad som nämnts i informationen till deltagarna. I vår undersökning har vi aidentifierat våra respondenter, vi har raderat

ljudfilerna från intervjuerna och inte vidarebefordrat uppgifterna som lämnats till oss. Uppgifterna från respondenterna kommer inte heller användas till något annat än till själva undersökningen.

4.6 Tillförlitlighet

Bryman (2018, s.465) tar upp mått för att mäta kvaliteten på en undersökning. De mest vedertagna begreppen är reliabilitet och validitet, dessa begrepp är dock framförallt kopplade till en kvantitativ undersökning och specifikt validitet som i grund och botten handlar om att mäta ett resultat. Att mäta ett resultat i en kvalitativ undersökning är ofta inte det som eftersträvas och därmed har det tagits fram andra begrepp som är mer anpassade efter den kvalitativa ansatsen.

Det begrepp som Bryman (2018, s.467) i stället tycker ska användas är tillförlitlighet, vilket har tagits fram av forskare inom den kvalitativa forskningen för att hitta ett begrepp som kan mäta den kvalitativa ansatsen på ett bättre sätt. Detta då vissa forskare har en tveksamhet till om det går att komma fram till en absolut sanning om hur någonting är. De menar på att det kan finnas flera olika beskrivningar av den verklighet vi lever i och därmed vill de inte använda sig av begreppen reliabilitet och validitet. Bryman (ibid) förklarar vidare om tillförlitlighet och att det består av fyra underkategorier vilka är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt en möjlighet att styrka och konfirmera. Trovärdighet handlar om att undersökningen ska utgå efter de regler som existerar och att undersökningen ska rapportera en så trovärdig bild som möjligt av den sociala verklighet vi lever i. Det kan finnas många olika sätt att se på den värld vi lever i men trovärdigheten står för hur trolig ens beskrivning i undersökningen anses vara utifrån andra personers perspektiv. För att kontrollera detta är det viktigt att de personer som studeras och folk runt omkring dem får möjlighet att ta del av resultatet för att kunna bekräfta att forskarna har uppfattat det på rätt sätt. Vi har i vår undersökning följt de forskningsetiska reglerna och vid färdig undersökning kommer den att publiceras samt skickas till de som deltagit i studien.

Vidare tar Bryman (2018, s.467-468) upp överförbarhet vilket handlar om att undersökningen ska ge djupare beskrivningar av verkligheten istället för att ge den breda, generella bilden. Bryman redogör för pålitlighet och att detta handlar om att redovisa för läsaren av undersökningen hur tillvägagångssättet har varit med de olika delarna i ens undersökning. Det

ska vara noggrant förklarat och det ska inte döljas något. Folk i ens omgivning kan hjälpa till genom att läsa texten under processens gång för att hitta oklarheter och brister. Överförbarhet och pålitlighet har vi tänkt på i den mån att vi hela tiden strävade efter att höra intervjupersonens syn på de frågor som vi ställde. Vi hade semistrukturerade intervjuer och om hen kom in på något område som vi inte hade någon fråga kring avbröt vi inte hen för det. Detta ansåg vi skulle kunna bidra med en fyllig beskrivning av hens verklighet som kurator och kring pojkar och flickors mående. För att skapa pålitlighet i undersökningen inleder vi varje kapitel med en pedagogisk ingress för att förklara vad som väntar i kapitlet och göra det enklare för läsaren. Vi har varit noggranna med vår forskningsprocess genom att förklara hur vi har gått tillväga för att läsaren ska kunna bedöma vår process, om det skulle vara möjligt att göra det på något annat sätt och bedöma detta. Vi låter även folk i vår omgivning samt handledare korrekturläsa vår undersökning för att finna brister och delar att förbättra längs med vägen. Till sist resonerar Bryman (2018, s.470) om begreppet möjlighet att styrka och konfirmera vilket handlar om att forskaren inte medvetet ska låta personliga värderingar eller med den teoretiska inriktningen påverka undersökningen i en specifik riktning. I vår undersökning har vi haft en förförståelse i och med att vi själva är pojkar samt att det är en aktuell fråga i samhället. Detta är vi medvetna om, men vi har inte sökt efter bekräftelse på det vi har förförståelse kring utan velat få en helhetsbild kring problemet.

5 Resultat och analys

I vårt resultat och analys kommer vi att beskriva och analysera de intervjuer vi har utfört. Detta kommer vi göra med hjälp av det kunskapsläge vi har skrivit samt använda oss av vårt teoretiska ramverk, vilket är performativitet från Judith Butler samt KASAM teorin skriven av Aaron Antonovsky. Med hjälp av detta kommer vi som sagt att beskriva och analysera skolkuratorer på gymnasienivås tankar och uppfattning kring elevernas psykisk mående och hur det skiljs åt mellan pojkar och flickor.

Vi kommer i vår analys ställa upp ordningen så att vi börjar kort med att först, under titeln “uppsökande av hjälp”, att återigen gå igenom skolkuratorns roll för att då lättare koppla detta till de resonemang som vi sedan kommer att föra. Därefter fortsätter vi med hur det uppsökande arbetet för kuratorerna ser ut och i vilken mån som de själva blir uppsökta som hjälpkontakt. Efter det fortsätter vi med hur skillnaden är historiskt sett, för att ge en bild över om respondenterna ser en skillnad i mående över tid bland ungdomar. Efter detta kommer vi

in på hur det ser ut i dagsläget gällande pojkar och flickors mående utifrån skolkuratorns perspektiv. För att avsluta med en analys över hur respondenterna uppfattar ungdomarnas förmåga att uttrycka sina känslor verbalt.

5.1 Uppsökande av hjälp

Socialstyrelsen (2017 B, s.23) förklarar att skolkuratoren är med i en grupp som kallas elevhälsan. De som tillhör elevhälsan är skolläkare, skolsköterska, psykolog samt kuratorn. Dessa arbetar tillsammans för att främja elevernas mående på olika sätt. Det skolkuratorerna är inriktade på är elevernas psykosociala situation vilket Socialstyrelsen (2017 B, s.31) nämner. I detta ingår det att annan personal på skolan ska utbildas och ha kompetens inom detta område, utbilda elever inom psykisk ohälsa samt vara uppmärksam på elever som har en tuff psykosocial tillvaro. Det gäller att ungdomarna ska må bra och lyckas i skolan på bästa möjliga sätt för att de ska ha en bra psykosocial situation. Lyckas de i skolan och har folk runt omkring sig har de möjlighet till en större KASAM enligt Antonovsky (2005, s.46). En högre nivå av de begrepp som Antonovsky kallar begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet ger en godare möjlighet till att må bra och undvika psykisk ohälsa. Att få en struktur i livet där utmaningarna är värda arbetet, i detta fall att skolan är värd att satsa på. Samt att känna en hanterbarhet i att ha de resurser som behövs för att klara av de krav som ställs på en, folk runt omkring sig eller en skolkurator som kan pratas med. För att kunna hjälpa till med dessa delar berättar flertalet av kuratorerna att det är ett viktigt arbete för dem att arbeta förebyggande som exempelvis Pia säger:

[...] men du ska ju också jobba förebyggande och vi försöker göra det så gott vi kan. Dels att vara ute bland eleverna, det tycker jag är jätteroligt men också vara ut och föreläsa en del då. Bland annat om psykisk ohälsa. (Pia)

En kurator som dock säger att hon inte hinner med det förebyggande arbetet i den mån som hon vill är Tova som säger:

Så det kan jag nog känna att man hade önskat att man som kurator kanske hade kunnat jobba mer, det är ju vårt främsta uppdrag egentligen att jobba hälsofrämjande och förebyggande på många sätt inom skolan, men jag tycker tyvärr inte riktigt att det blir det. (Tova)

Tova nämner att det finns ett stort behov av enskilda samtal och att hon har många elever att ta hand om vilket innebär att det inte blir den tid över till förebyggande arbete som hon egentligen hade velat. De respondenter vi intervjuade har på flera punkter en liknande syn på vad deras arbete innebär. De talar om en vuxen person i barnets miljö som ska vara lätt att ta kontakt med och som eleven kan bolla de flesta sorters problem med, en länk mellan eleverna och lärarna för att hjälpa förståelsen däremellan samt jobba med att hantera konflikter som kan uppstå på skolan. Sandra beskriver:

Ja men jag tänker att jag kan vara en vuxen som det ska vara lätt att ta kontakt med och att man kan veta att det är någon som man kan prata med om vad som helst. (Sandra)

Kuratorerna lägger också vikt vid att vara en obunden aktör för att inte försvåra sitt arbete med eleverna. Att det som sägs i de enskilda samtalen med eleverna är sekretessbelagt och inte ska läcka ut och påverka elevens liv, men att det samtidigt finns yttre gränser som orosanmälningar. I våra intervjuer är synen på kuratorns arbete som förebyggande för elevernas mående något som återkommer, och att det kan ske på flera olika sätt. Som att vara ute bland klasserna och visa sig för att därigenom komma närmare eleverna och att ha föreläsningar om psykisk ohälsa och liknande. Att hålla i föreläsningar och vara ute och jobba förebyggande är något som alla skolkuratorer berättar om för att fånga upp elever och skapa relationer. Något respondenterna säger är att de ser en stor skillnad i vilka som själva söker hjälp. Pojkar söker väldigt sällan hjälp själva, exempelvis säger Sandra:

Men vi är så mycket sämre på att fånga killarna och killarna söker inte hjälp själva. (Sandra)

När vi kollar på detta utifrån det Socialstyrelsen (2017 A, s.8-9) resonerar kring uppsökande av hjälp för psykiatriska tillstånd samt uttag av psykofarmaka stämmer det inte riktigt överens då knappt några pojkar alls söker hjälp själva enligt våra intervjuer. Enligt Socialstyrelsen är pojkar i majoritet bland hjälpsökande för psykiatriska tillstånd samt uttag av psykofarmaka. Om vi däremot kollar på Socialstyrelsens (2017 A, s.11-12) statistik bland de som söker hjälp för ångestsyndrom och depressioner är det mycket fler flickor inom denna kategori som behöver hjälp likt det respondenterna i vår undersökning säger. Att pojkarna inte söker hjälp

själva i samma mån som flickorna på gymnasiet kan ha att göra med den högre pressen som flickor verkar uppleva via skolan. Det är som SCB (2020) nämner att 47 procent av flickorna är stressade i skolan medan 16 procent av pojkarna. Det är en markant skillnad och möjligtvis kan detta kopplas ihop med att flickorna då också söker mer hjälp i skolan. Eller kan det vara att pojkar förväntas dölja sina problem och känslor. Att uppsökande av hjälp hos en skolkurator inte stämmer överens med bilden av vad en pojke är. Danielsson (2011, s.5) diskuterar kring pojkar och att det finns en skam kring att prata om sitt mående med andra. I detta blir det att pojkar håller inne på det, vilket då i slutändan gör att det blir ännu värre. Det är som Randell et.al (2016, s.4) förklarar att pojkar statistiskt sett söker mindre hjälp när det kommer till psykisk ohälsa. Ändå är killar överrepresenterade när det kommer till suicidförsök, högre sannolikhet att vara en förövare, utsatt för brott samt att fler pojkar hoppar av skolan. Kan det i detta vara att killar håller inne på det för att inte framstå som svaga, men att de egentligen mår dåligt och att det får bubbla under ytan? Anna säger vidare:

Om dom själva kontaktar mig utan att jag söker upp dom? **Ja exakt.**

Med tjejer mycket mer, det kanske är någon, nej jag tror inte att det är någon kille som har kontaktat mig eller bara kommit in, det är på råd av någon annan de kommer. (Anna)

Anna och Sandra har en liknande bild av skillnaden mellan hur mycket flickor jämfört med pojkar söker hjälp för sitt mående via en skolkurator. Det är enligt respondenterna nästan alltid på inrådan av någon annan som pojkar kommer för att prata med skolkuratoren. Vidare kollar vi på Socialstyrelsen (2017 A, s.20) som beskriver ökningen av psykisk ohälsa och att det är depressioner och ångestsyndrom som främst bidrar till denna ökning. Det som dock talar emot denna stora ökning av psykisk ohälsa är det som Wickström och Kvist (2020, s.1-2) tar upp gällande psykisk ohälsa bland ungdomar, vilket är att majoriteten av ungdomarna rapporterar en hög livstillfredsställelse samtidigt som de rapporterar symtom som nedstämdhet och nervositet vilket kan kopplas samman med psykisk ohälsa. I anslutning till den ökade psykiska ohälsan bland ungdomar och skillnaden mellan könen kan vi se på det Sofia säger:

Tjejer är mer, ber om ursäkt till alla tjejer som jag träffar men dom är mer, det blir lite som en identitet ibland, att man mår dåligt och det känns som att det är

svårare att dom släpper taget lite, men med kärlek säger jag det asså. Killar är mer liksom 'okej det är något fel på mig, fixa mig. (Sofia)

I detta citat finner vi en tanke från Sofia som vi kopplar till det Callegari och Levander (2019, s.19) menar att flickan upplevs som svag, skör och att hon i samhället på sätt och vis förväntas anta rollen att må dåligt. Tvärtom är det för pojken, hans problem ska döljas och förminskas. I detta ser vi en koppling till Butler (1988, s.1-2) och hennes tankar kring performativitet. Kring tabun att inte bete sig som det kön individen tillhör. Upprepade handlingar skapar tabu och en sanning för hur en pojke och flicka ska bete sig. Detta är föränderligt och inte något som är beständigt enligt Butler. I detta gäller det att fundera kring att det inte nödvändigtvis behöver vara pojkar som urskiljer sig för att de inte söker hjälp. Det är som Wickström och Kvist (2020, s.1-2) redogör för den höga livstillfredsställelse ungdomar idag känner, men ändå vill flickor prata med skolkuratorerna mer än vad pojkarna vill. Nödvändigtvis behöver det då inte betyda att pojkar döljer sina problem mer än vad flickorna gör, utan det kan också vara att flickorna förväntas må dåligt. För det som återkommer i intervjuerna är exempelvis det som Pia säger:

Jag hade en kille som jag kallade och ofta kan det vara så att man får elever, antingen om de kommer själva eller det kan också vara för att någon lärare har reagerat. Och då var det då i detta fallet en kille som man misstänkte hade börjat spela om pengar och det blir också lite mer konkret liksom. Nu var det inget bekymmer längre sade han, det hade han slutat med. Det är dom här lite mer handfasta sakerna. (Pia)

Det Pia säger, det säger även andra skolkuratorer sett till att pojkar mer söker hjälp för praktiska problem som de vill ha hjälp med. Detta problem är då även kopplat till mående men det är ändå lite mer handfasta problem som kan tas på. Detta kan tala både för att pojkarna inte vågar söka hjälp för att anses svaga enligt det samhället som vi lever i kopplat till Butlers tankar kring performativitet, men det kan också vara att pojkar har en högre KASAM. Det som Antonovsky (2005, s.141-142) nämner, desto högre KASAM, desto större möjligheter att hantera motgångar i livet. Pojkar kanske har bättre förutsättningar att hantera motgångar som kan leda till psykisk ohälsa jämfört med flickor. Skolan är som tidigare nämnt ett område som stressar flickor mer och därmed kan det möjligtvis förklara varför flickor söker mer hjälp än pojkar, men det kan också ligga en del i det resonemang Danielsson et.al

(2011, s.5) för om att pojkar förväntas hålla inne på sina känslor och inte prata ut om det. Danielsson et.al ger ett exempel på en pojke som vågade prata ut inför sina vänner och hur bra detta var för honom. Det kan möjligtvis ligga både i att pojkar håller inne sina känslor för sig själva och problematiken i detta, men möjligtvis också att killar kan ha en högre KASAM i vissa lägen.

5.2 Likheter och skillnader i måendet

Något vi undersökt kring psykisk ohälsa bland ungdomar är om respondenterna har uppfattat en förändring över tid, kring skillnader i måendet mellan flickor och pojkar, samt har måendet blivit sämre eller syns det helt enkelt mer idag och pratas öppet om. Den information vi har hittat är motstridig sett till om det är en verklig reell ökning eller inte. Callegari och Levander (2019, s.5) nämner att ett barn i dagens samhälle är mer av en egen individ idag jämfört med tidigare. Barnrättsperspektivet har blivit allt viktigare och barnet ska vara med och forma sitt eget liv vilket i sig sätter en större press på barnet. Socialstyrelsen (2017 A, s.8-9) kan se en ökad psykisk ohälsa bland både pojkar och flickor, Socialstyrelsen (2017 A, s.20) förklarar vidare att det är en ökning som förväntas fortsätta. Kring detta säger Sofia:

20 år sen liksom, och då visst, asså då kom jag ihåg att ett maskrosbarn startade sin sitt uf-företag, samma år där, och då var det såhär bara 'va, vad är det liksom' vadå jag hade någon tjej i min klass som mådde jättedåligt och det var såhär 'va' asså det, man pratade inte om det på samma sätt, sen mådde vi dåligt i perioder och det har man ju pratat med kompisar i efterhand, så jag tror absolut att det ju ett mindre tabu, så är det ju. (Sofia)

Vi kan se tecken på att det inte är lika tabubelagt att tala kring sina känslor och problem idag i det Sofia säger. Enligt Sofia finns det en större kunskap kring psykisk ohälsa idag och detta kan bidra till den statistiska ökningen av psykisk ohälsa bland ungdomar. Detta kan kopplas till Wickström och Kvists (2020, s.1-2) resonemang, att ungdomar rapporterar en hög livstillfredsställelse, samtidigt som det rapporteras om en skenande psykisk ohälsa bland ungdomar. Wickström och Kvist (2020, s.3) diskuterar vidare om enstaka symptom som huvudvärk, magont och att känna sig nere. Är detta verkligen symptom på psykisk ohälsa eller är det mer symptom på vardagliga problem? Det verkar enligt intervjuerna som att det är mindre tabubelagt idag jämfört med hur det har varit tidigare vilket i så fall har att göra med

att samhället förändras. Det är som Butler (1988, s.10) säger kring performativitet och samhället i sig. Samhället är föränderligt och det som är manligt respektive kvinnligt är något som bestäms över tid och förändras från en generation till den andra. Att det är mer öppet idag kan vara bra men Sofia tycker också att vi ska vara försiktiga med begreppet psykisk ohälsa:

Jag tänker också att vi behöver bli lite restriktiva i med hur vi använder uttrycket psykisk ohälsa, utifrån att vi får inte göra våra ungdomar sjukare än vad dom är liksom, det är så lätt att bara aa men psykisk ohälsa har ökat, jo det har det, asså det är ju fler som får diagnoser och sådär såklart och BUP har jättelånga köer men[...] vi tar mycket av det här livet det som händer i livet och sätter en etikett på det. (Sofia)

Det är enligt Sofia viktigt att på sätt och vis inte sätta etiketten psykisk ohälsa på allt utan att vi begränsar användandet av begreppet. Att psykisk ohälsa kan ses som en gradskala kan vara en faktor till den statistiska ökningen av psykisk ohälsa bland ungdomar. Även det som Callegari och Levander (2019, s.19) nämner om flickor och att de förväntas må dåligt kan bidra till att flickor är överrepresenterade jämfört med pojkar gällande psykisk ohälsa. Det vi tidigare skrivit om är att pojkar söker mindre kontakt med skolkuratorer, men att vi ändå kan se en förbättring. Anna berättar:

Men, jag tror också att det händer mer, det kanske händer lite mer än när man själv var i den åldern bland killar. Sen kanske det hade kunnat få gå lite snabbare kan man ju tycka. Men dom tränar ju och det är bra. (Anna)

Våra intervjuer tyder på att det är mer accepterat att må dåligt idag och att detta kan vara en anledning till den ökade psykiska ohälsan bland ungdomar vi ser. Det kan också vara att barn/ungdomar är mer en egen individ idag och att det blir mer press på en som barn att skapa sin egen framtid än det tidigare varit, men det finns en uppfattning kring att pojkar blir bättre på att söka hjälp, även om flickor fortsatt är överrepresenterade i denna statistik. Anna tycker att det gärna hade fått gå snabbare för pojkarna sett till att söka hjälp för sitt mående, men att det ändå sker en förändring i dagens samhälle.

Vidare har vi i vår empiri funnit en del likheter samt skillnader i hur det psykiska måendet yttrar sig samt vad respondenterna uppfattar att pojkar och flickor behöver hjälp med. Enligt

Wiklund et.al (2012, s.9) mår flickor enligt egen självskattning sämre än pojkar i skolan och detta kopplar vi till det Callegari och Levander (2019, s.19) tar upp, att det finns olika möjligheter för pojkar och flickor att må bra i dagens samhälle. Flickor ses som svaga och sköra, medan pojkar är stabila i sitt mående och ej i behov av lika mycket stöd från omgivningen. Detta är något som de flesta skolkuratorer på sätt och vis säger emot i att vardagliga problem är likartade könen emellan. Exempelvis säger Sandra:

Jag skulle nog säga om man tittar på alla eleverna, så skulle jag nog säga att lixom en mildare form av psykisk ohälsa, eller mer variationerna som hör till när man är i övre tonåren, skoltrötthet och livet lixom, då är det rätt så jämt mellan killar och tjejer. (Sandra)

Men det finns däremot en annan syn på pojkars och flickors psykiska ohälsa när det gäller den lite mer allvarliga sorten och i vad de vill ha hjälp med. Det är som Socialstyrelsen (2017 A, s.11-12) förklarar att när det gäller ångestsyndrom och depressioner är flickor överrepresenterade sett till att söka hjälp för dessa problem. Randell et.al (2016, s.3) menar att det finns en stereotyp för hur pojkar ska bete sig, att dölja sina känslor och inte visa svaghet. Ens omgivning är med och skapar denna bild, hur man har blivit uppfostrad och samhället i sig. I detta kommer vi in på Butlers (1988, s.1-2) tankar kring performativitet i att de normer som existerar för hur en pojke och flicka ska bete sig är ett resultat av upprepade handlingar i det samhället som vi lever i. Kopplat till detta nämner flera av skolkuratorerna att det kan vara svårt att ibland uppfatta pojkars psykiska ohälsa och att det kan ta sig andra uttryck istället för att de söker hjälp. Exempel på detta finner vi i det Monica säger:

Men det är lite mer, jag tror att man missar just pojkarna för man tänker att det är symptom för något annat, man tänker att ja det är ju detta. Att man kanske inte tänker att det har med psykiskt mående att göra, utan man tror att de är rastlösa eller omotiverade, men så är det egentligen något annat då. (Monica)

Något som återkommer i våra intervjuer är att pojkar upplevs ge uttryck för psykisk ohälsa på andra sätt än vad flickorna gör. Att respondenterna är rädda för att de kanske missar en del pojkar vilket exemplifieras i det Monica säger att pojkar ger uttryck för sitt mående på andra sätt som enligt den rådande diskursen inte är typiska tecken för att må dåligt. Det är som

Callegari och Levander (2019, s. 19) säger att den allmänna bilden av vilka som behöver hjälp är flickor och det mående som de uttrycker. De sätt som pojkar möjligtvis uttrycker sin psykiska ohälsa på är inte lika erkänt och detta kan leda till att dessa problem döljs och förminskas. Risken finns att pojkars psykiska ohälsa förminskas och anledningar till detta kan vara det Randell et.al (2016, s.9-10) nämner kring de tre olika sorters maskuliniteter de fann i sin studie. Den hårda typen av maskulinitet var den dominerande och i denna uppfattade Randell et. al att i en miljö med en hård typ av maskulinitet blev vissa pojkar begränsade i att visa sina känslor då de kan anses svaga. Pojkar som egentligen skulle vilja prata om sina problem med en skolkurator och söka kontakt kanske undviker det om han vistas i ett sådant klimat. Något som de flesta skolkuratorer var överens om var att när pojkar är inne hos skolkuratoren vill de ofta prata om mer konkreta problem jämfört med flickorna. Exempelvis säger Pia att:

Det som jag har märkt av dom som jag träffar här nu på de nya programmen är att då har man ofta något mer konkret du vill ha hjälp med. Det är inte en så diffus känsla av psykisk ohälsa, de vill ha hjälp med ekonomin, det är så att du faktiskt mist någon i din närhet så det är ett mer konkret bekymmer. Tjejer kan komma för att de känner sig ledsna mer och det gör inte killar på samma sätt.
(Pia)

Vad detta beror på kan diskuteras utifrån att det kan ha att göra med att killarna inte har samma behov av stöd kring den psykiska hälsan sett till stress, ångest och depression. Att killar möjligtvis har en högre KASAM som Antonovsky (2005, s.141-142) benämner som en förmåga att hantera motgångar och svårigheter i livet, men också framförallt begreppet hanterbarhet Antonovsky (2005, s.46). Hanterbarhet handlar om att ha resurser för att hantera de krav och motgångar som ställs på en som individ. Har ungdomen en hög KASAM och en hög förmåga att hantera motgångar, då kan det innebära att det finns folk runt omkring som kan stötta ungdomen, samt att ungdomen har en förmåga att undvika jobbiga tankar och ett dåligt mående i detta. Det kan också vara som det vi tidigare varit inne på, att killar blir uppfostrade i att inte uttrycka psykisk ohälsa på grund av rådande normer kring vad ett manligt beteende är. Det kan i detta vara som Sarkin et.al (2014, s.5) förklarar att den traditionella mannen ska kunna ta hand om sig själv och om en man väl söker hjälp tappar han känslan av att kunna ta hand om sig själv. Detta är mer i linje med Antonovskys (2005, s.46)

beskrivning av att ha en begränsad upplevelse av hanterbarhet, och därmed ett svagare KASAM. Anna berättar:

Ja, det är ju mycket, jag skulle säga att en del är att många mår dåligt och inte vet varför. [...] Så bara att ha den känslan är jobbig, att inte ha några verktyg att hantera när man är ledsen. Så det skulle jag säga att många kämpar med, att dom kanske bygger upp det större i att nu mår jag dåligt jag behöver hjälp.
(Anna)

Det uttrycket som det tar hos elever, och konsekvenserna som det får på deras liv kan vidare analyseras av Antonovskys (2005, s.45) reflektioner kring hanterbarhet. Antonovsky (2005, s.45) definierar hanterbarhet som att ha resurser för att möta de kraven som ställs på en, detta kan vara allt från sociala nätverk till förmågan att söka hjälp för problem hos såväl professionella, som närstående. Detta återspeglas i vad kuratorerna berättar och vad vi sett i det existerande kunskapsläget, kring skillnaden mellan flickor och pojkar. De tre olika aspekterna av KASAM är på olika sätt beroende av varandra och påverkar varandra, till exempel är det per definition ovanligare att känna en nivå av hanterbarhet om det också saknas en känsla av begriplighet, samtidigt som känslan av meningsfullheten kan vara en motivation att vidareutveckla de andra två delarna av sitt KASAM (Antonovsky 2005, s.48-49). De två olika alternativen som skulle förklara varför killar inte söker hjälp skulle därefter kunna förklaras med att de i den ena situationen har en avsaknad av hanterbarhet (svagt KASAM) medan de i den andra har en hög hanterbarhet (starkt KASAM). Eftersom de olika aspekterna av KASAM också är så pass sammankopplade och påverkar varandra, ser man också varför det kan vara viktigt att särskilja detta.

Vidare är det enligt tidigare forskning en överrepresentation av flickor som känner en stress över skolan. SCB (2020) nämner att det enligt deras resultat är 47 procent av flickorna på gymnasienivå som känner sig stressade över skolan och bland pojkarna är det 16 procent. Liknande siffror är det gällande stress över läxor och prov. Symptom som kommer från stress är ofta huvudvärk, magont och svårigheter att sova vilket även då flickor är överrepresenterade i. Dessa symptom ingår i mätningar kring psykisk ohälsa som Folkhälsomyndigheten (2022 A) klagör är ett samlingsbegrepp som sträcker sig från enstaka symptom i form av huvudvärk och magont, ända bort till diagnostiserad psykisk ohälsa i

depression och ångest. Att flickor känner av mer stress i skolan är något som de flesta skolkuratorer är överens om, exempelvis säger Tova att:

Jag vet inte om jag tycker, tjejer dom har mycket. Jag upplever att dom har mycket av det här med prestation, höga prestations krav. Att man ska vara duktig och duga. Det är en hel del ångest, både ångest och panikångest. (Tova)

Att flickor har en högre stress och ångest över skolan är återkommande och det är då tankeväckande varför inte killarna har liknande känslor kring prestationsångest. Döljer de dessa känslor eller hittar de andra saker som är betydelsefulla i deras liv? Är det möjligtvis sammankopplat med tidigare forskning som Randell et.al (2016, s.3) nämner kring att en pojke inte ska visa sina svagheter, han ska kunna klara sig själv. Eller är det att killar har andra sätt att finna det Antonovsky (2005, s.46) kallar meningsfullhet, vilket hjälper till att få en hög KASAM som är en skyddsfaktor kring ens mående. Meningsfullhet är viktigt för en individ att känna då det en person håller på med ska vara av någon nytta och inte bara för sakens skull. Pia nämner exempelvis:

Jag är inte säker att det är så rätt över. Men killar ifrågasätter kanske varför ska jag göra det här för? Men det gör tjejer också faktiskt, men min första tanke var att killar mer ifrågasätter det. [...] vi tappar en del grabbar som blir hemmasittare. Där tänker jag att det absolut finns att det inte ser någon meningsfullhet att lära sig gå i skolan liksom. Dom hittar meningsfullhet i mycket andra saker och ofta dom här som sätter sig hemma spelar. (Pia)

I detta kan vi fundera över om det är att pojkar har en lägre KASAM och i detta väljer att hoppa av skolan men har en förmåga att finna mening i andra saker och därmed inte känner samma stress över skolan och mår dåligt över detta. Eller om det är på det sättet att pojkar som tidigare nämnts inte ska visa sig svaga, en koppling till Butler (2011, s.60) och de normer som existerar för hur pojkar ska bete sig. Följs inte dessa normer kan det leda till utanförskap och problem kopplat till detta.

5.3 Tala om känslor

I våra intervjuer har vi lärt känna det arbete som skolkuratorerna arbetar med och vilka förutsättningar de behöver för att kunna utföra sitt arbete. I de analyser av intervjuerna som vi har gjort har vi kunnat problematisera och synliggöra hur viktigt det kan vara för eleverna i skolan att ha förmågan att kunna formulera och prata om sina känslor för att kuratorn både ska kunna föra samtal med dem och kunna hitta de elever som är i behov av stöd från skolkuratorn. Det kan till exempel vara att när elever inte kan prata eller hantera sina känslor, kommer det ut på andra sätt, som från omgivningens perspektiv kan misstolkas och därefter kan de behov som eleven egentligen har gå oidentifierade. Monica berättar:

Ja men man är lite mer som jag sa innan att flickorna är mer öppna, de basunerar mer ut, ja ibland blir det nästan lite gränslöst i att de inte riktigt kan hålla inne det och det ger väll dom nån sorts ventil att få öppna upp. Pojkar är mycket mer inbundna, många av dom jag träffat. Men man känner väll av lite, ibland är det olika signaler som andra runt omkring eleverna märker kanske deras lärare eller mentor.[...] Jag tror att man missar just pojkarna för man tänker att det är symptom för något annat, man tänker att ja det är ju detta. Att man kanske inte tänker att det har med psykiskt mående att göra, utan man tror att de är rastlösa eller omotiverade, men så är det egentligen något annat då.
(Monica)

Det som Monica resonerar om här har vi också sett bland flera av de andra intervjuerna som vi gjort, men de intervjuade påpekar också skillnaden mellan pojkar och flickor samt skillnaden mellan flickor och flickor. Att det inte är självklart att det är killarna som alltid har svårt att uttrycka sig, att detta är en individfråga beroende på personlighet men att fenomenet av att ha svårt att formulera sina känslor i dagens läge är vanligare bland killar. Att detta fenomen är föränderligt och mer en fråga av identitet i stället för biologiskt kön blir då tydliga. Men de konsekvenserna som de olika förmågorna eller avsaknad av förmågor att formulera sina känslor ger kan fortfarande direkt påverka individens psykiska mående och förutsättningarna för att förbättra det. Härfter är det dock viktigt att inte misskreditera de individer som exempelvis har eller inte har den förmågan att prata om sina känslor som hens könsidentitet förväntas ha, då detta kan få andra konsekvenser för individens upplevelser. Vidare diskuterar Pia skillnaden mellan könen i att prata om känslor:

Ja jag tror att det kommer med ålder lite, om man jämför med dom som kommer direkt från högstadiet så är det nog lite svårare gentemot dom som kanske närmar sig 20 årsstreck, att dom faktiskt har lite lättare att prata om såna saker i såna fall. Sen är det väldigt individuellt, det är ju jätteolika. Hur man är som person, det finns ju även dom tjejer som kommer och har svårt att öppna sig. Men rent generellt har nog tjejer lättare faktiskt, önskar att det inte var så, men så är det. (Pia)

Avslutningsvis har vi identifierat via våra intervjuer, kopplat till våra teorier samt kunskapsläget till olika variabler, vad som påverkar möjligheten för pojkar och flickor att få den hjälp och stöd som de behöver för att må bra. Vi har beskrivit och analyserat skolkuratorns roll sett till hur hen arbetar utifrån ett psykosocialt perspektiv. Vidare har vi undersökt psykisk ohälsa utifrån ett historiskt perspektiv och jämfört med hur det ser ut i dagens samhälle, men huvudsakligen har vi problematiserat könsrollernas påverkan på ungdomars psykiska mående och hur skolkuratorer uppfattar skillnader i pojkar och flickors mående.

6 Sammanfattande diskussion

I detta kapitel kommer vi först att redovisa vår egen förförståelse kring ämnet för att sedan presentera en sammanfattning av de tankar som vi har kommit fram till i och med denna undersökning. Därefter kommer vi föra en diskussion utifrån våra frågeställningar och analyser, samt lägga fram idéer för ny forskning inom ämnet.

Vi som själva har varit ungdomar samt nu är socionomstudenter, har sedan tidigare en viss förförståelse för vissa av de delar och fenomen som vi har undersökt. Detta har medfört att vi hade en föreställning om i vilken mån pojkar jämfört med flickor söker hjälp och talar om sina problem. Vi har därför försökt att vara kritiska och medvetna om att denna föreställning kan påverka vilka vägar vi tog i undersökningen och att då vara öppna för att dessa föreställningar kan vara felaktiga. Utbildningen har också givit oss en förförståelse med vilka typer av teorier vi har haft användning för, men också vilka individer som kan vara av intresse att intervjua samt vad som kan vara av relevans att fråga om i intervjuerna.

Det övergripande som vi huvudsakligen tar med oss från denna undersökning är att Socialstyrelsens (2017 A) statistik kan vara missvisande, men behöver inte därför heller vara helt felaktig. Den säger att det är en stor skillnad mellan pojkar och flickor i måendet, vår undersökning visar på att denna skillnad kanske inte är riktigt så stor, men att det kan se ut så på grund av de olika sätten att uttrycka sig då killar har ett mindre normativt sätt att prata om känslor och upplevelser, som därefter kanske inte uppfattas som dåligt mående, men som kan vara andra uttryck för samma mående som hos flickor kategoriseras som psykisk ohälsa.

Socialstyrelsens (2017 A) statistik kan också vara missvisande men inte nödvändigtvis fel när det kommer till ökningen av den generella psykiska ohälsan. I och med bredare kategorisering som skulle ge utslag för mer psykisk ohälsa även om måendet var oförändrat.

Sammanfattningsvis kan vi se en skillnad i pojkars och flickors psykiska ohälsa samtidigt som dessa olikheter kan vara på ytan olika men inte så olika som de kan verka.

6.1 Diskussion

6.1.1 Uppsökande av hjälp

För att besvara vår 1:a frågeställning inleder vi analysen med att analysera skolkuratorns roll på gymnasiet och hur hen arbetar med uppsökande arbete samt hur det uppsökande arbetet ser ut från elevernas sida. Det vi kommer fram till är att skolkuratorer vill arbeta mycket utanför sitt rum för att så gott som möjligt arbeta förebyggande och skapa relationer. Genom detta har de en större möjlighet att fånga upp elever som lever i en svår psykosocial situation. Om respondenterna inte arbetar utanför sitt eget rum upplever de att det är svårt att få till samtal och speciellt med pojkar.

Det återkommer i alla intervjuer att de knappt ser någon pojke söka sig till skolkuratoren självmant utan att det nästan alltid i så fall är på inrådan av någon annan. Som en lärare, en förälder eller någon i pojkens närhet. Att det är på detta sätt är något vi på sätt och vis anade redan innan, men vi har undersökt kunskapsläget kring denna fråga vilket vi kopplar till att pojkar fortfarande har en viss plats i samhället där de inte ska visa sig svaga. För flickor är det mer accepterat att visa känslor och söka hjälp, vi menar på att det är detta som visar sig i respondenternas uppfattning kring uppsökande av hjälp. Det är som Callegari och Levander (2019, s.19) diskuterar, att flickan ges en plats i samhället som svag och i behov av hjälp medan pojkar ska klara av att ta hand om sig själv. Detta blir det problematiskt då det kan leda

till att flickor sjukliggörs medan pojkar undviker att söka hjälp för att verka starka. Det Butler (1988, s.10) menar kring att människor inte föds in i ett visst beteende beroende på om man är pojke eller flicka tycker vi låter rimligt sett till att det är normer och tabun som bidrar till att pojkar söker upp skolkuratorn i mindre mån. Detta är en aspekt av varför den rent statistiska delen av kunskapsläget kan vara till viss del missvisande, då den inte fullt ut tar hänsyn till att vissa individer uttrycker liknande känslotillstånd på olika sätt men att måendet samtidigt kan vara mer snarlikt än vad tidigare data kring skillnader i måendet har visat.

6.1.2 Likheter och skillnader i måendet

För att besvara vår 2:a frågeställning börjar vi med att se på det psykiska måendet som ett fenomen över tid, för att kunna analysera om det har skett någon förändring och om det kan förväntas ytterligare förändring framöver. Vi kommer fram till att respondenterna tycker sig se en förändring sett till att det blir mer och mer accepterat samt mindre tabu att prata om sitt psykiska mående bland ungdomar. Detta kan vara en bidragande faktor till den stora ökning i psykisk ohälsa vi idag ser bland ungdomar och att skillnaden inte är så stor som statistiken visar. Samtidigt tror vi att det finns en högre press på barn och ungdomar idag sett till sociala medier samt att barn som Callegari och Levander (2019, s.5) redogör för har mer ansvar för sitt eget liv idag än förr i tiden. Ett glädjande ämne är vidare det att skolkuratorer också ser en skillnad i att det inte är samma tabu för en pojke att prata känslor och problem idag som det varit tidigare.

Det som dock kommer fram är att pojkar i större mån vill ha hjälp med praktiska problem till skillnad från flickor som mer vill prata om känslor och problem i måendet. Ett exempel är det Sofia säger kring att pojkar vill ha hjälp här och nu och bli av med sina problem. Medan flickor på sätt och vis ibland förväntas må dåligt. Det som också skiljer sig åt är att det kan vara svårt att uppfatta pojkars psykiska ohälsa sett till att det kan ta sig uttryck på annorlunda sätt. Det kan handla om rastlöshet, icke existerande motivation och utåtagerande beteende. Detta är symptom som kan vara tecken på dåligt mående bland pojkarna men som respondenterna är rädda för att de missar. För det är som Randell et.al (2016, s.4) nämner kring pojkar mellan 16-20 år. De söker inte hjälp för sitt mående lika mycket som flickorna i samma ålder, ändå är det pojkarna som oftare hoppar av skolan i förtid, utför suicid, samt har en högre sannolikhet att bli ett offer samt förövare för brott. Detta uppfattar vi som tecken på att pojkar inte söker hjälp för sitt mående och att det dåliga måendet då utspelar sig på andra

sätt. Normer och tabun skapar en rädsla för att inte vara som andra vilket kan leda till att pojkarna väljer att dölja sina känslor. Det kan även vara att vissa pojkar har en högre KASAM sett till att de kan hantera sina motgångar med hjälp av egna resurser och finna en meningsfullhet i annat, men vi skulle också vilja påstå att många pojkar sätter upp en fasad för att inte visa svaghet. Vidare är det även viktigt att poängtera att respondenterna har en uppfattning kring det vardagliga måendet och att det gällande detta är snarlikt mellan pojkar och flickor.

Det som sticker ut för flickor är att de är i klar majoritet kring att känna stress över skolan, betyg och läxor. Det är något som vi tänker kan påverka den klara majoriteten av flickor bland uppsökande av hjälp från en skolkurator. Flickor har en hög prestationsångest och i detta blir det naturligt att de kan behöva stöd kring dessa frågor. Medan pojkars psykiska ohälsa tar sig uttryck på andra sätt. Vi uppfattar det som att flickor och pojkar har olika sätt att hantera sina motgångar i livet och i detta olika nivåer av KASAM. Flickor ser en större stress kopplat till skolan, medan pojkar oftare hoppar av skolan och i stället söker mening med annat.

6.1.3 Tala om känslor

I detta kapitel kommer en diskussion för att besvara vår 3:e frågeställning som handlar om hur kuratorer uppfattar elevernas känslouttryck utifrån ett genusperspektiv. När kuratorerna berättar om de olika sätten som eleverna talar om sina känslor, som i förlängningen är grunden till att kuratorn ska kunna ha möjligheten att erbjuda dem hjälp, fick vi flera exempel på hur det kan gestalta sig i skillnad mellan pojkar och flickor. Vidare var det enligt kuratorernas sätt att se på skillnader i sättet att prata om känslor, många gånger mer knutet till individ i stället för kön. De syftade till att den föreställningen vi tidigare hade, att killar har svårare att både prata om och hantera sina känslor, fortfarande finns, men att det inte är lika självklart och enkelt att förklara hela fenomenet på det sättet. För om det ses som vedertaget att en viss förmåga är knuten till en viss del av en individs identitet, är det lätt att missa andra aspekter av den människa som är framför en i till exempel ett stödsamtal. Butler (1988, s.1-2) beskriver hur denna könsidentitet är skapad och inte beroende av kön. Det som därefter ger oss hopp är att hon också beskriver att den är föränderlig. Att denna samhällsuppfattning om hur det kan finnas tabu kring olika beteenden som inte anses vara korrekta på grund av ens könsidentitet, också kan förändras. När vi då i vår undersökning ser en förbättring över tid anser vi att det iallafall går åt rätt håll när det kommer till att bryta ner tabun kring att killar

talar om känslor, men att det fortfarande är en bra bit kvar, och mycket att göra för att ge killar denna förutsättning att formulera sitt mående.

6.2 Fortsatt forskning

Vi har via skolkuratorer undersökt skillnader i pojkar och flickors mående utifrån en kvalitativ ansats. Genom detta har vi fått fram material som pekar mot att det finns skillnader sett till att pojkar enligt statistiken upplever mindre psykisk ohälsa, men att pojkar enligt skolkuratorer upplevs ge uttryck för psykisk ohälsa på andra sätt än vad flickorna gör. Det har också kommit fram att det idag är mindre stigma kring att må dåligt och prata om detta med skolkuratorer. Pojkar vill däremot ha hjälp med mer handfasta problem jämfört med flickorna som vill ha hjälp med sina känslor och den större stress de känner av via skolan.

Kopplat till detta tycker vi det hade varit intressant att intervjua skoleleverna själva för att undersöka om respondenternas bild av dem stämmer överens med vad de själva anser. Detta i samband med det vi har undersökt hade kunnat vara en bra kombination för att få en helhetsbild över problemet. Att undersöka om ungdomar i skolan känner av ett minskat stigma kring att söka hjälp för sitt mående, samt undersöka vad pojkar jämfört med flickor själva säger att de vill ha hjälp med. Problematiken med att intervjua gymnasieelever är att de är mellan 16-20 år. Att intervjua någon som är under 18 år kräver vårdnadshavares godkännande samt att undersökningens syfte ska vara nyttigare än den skada som ungdomen kan ta. Detta tänker vi kan lösas genom att intervjua de som har fyllt 18 år då det är en undersökning som för dessa ungdomar borde göra mer nytta än skada.

7 Referenser

- Antonovsky, Aaron (2005) *Hälsans mysterium*. 2. utg. Stockholm: Natur och kultur
- Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan Stockholm: Liber
- Butler, Judith (2011) *Bodies that matter [Elektronisk resurs] on the discursive limits of "sex"*. Abingdon, Oxon: Routledge
- Butler, Judith (2006) *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge
- Butler, Judith (1988) Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory, *Theatre Journal*, 40(4), pp. 519–531. doi: 10.2307/3207893.
- Callegari, Julia & Ulrika Levander (2019) Kompetent aktör eller psykiskt skör? : Barn- och flickdiskurser i konstruktionen om ungas psykiska ohälsa, *Tidskrift för genusvetenskap*, 40(1), p. 71.
- Danielsson, Ulla E. Carite Bengs, Eva Samuelsson & Eva E. Johansson (2011) ‘My greatest dream is to be normal’: The impact of gender on the depression narratives of young swedish men and women, *Qualitative Health Research*, 21(5), pp. 612–624. doi: 10.1177/1049732310391272.
- Denscombe, Martyn (2018) *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur
- Folkhälsomyndigheten (2018) *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18. Grundrapport*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten Hämtad 31/3-2022
- Folkhälsomyndigheten (2022 A) Vad är psykisk hälsa? [<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/>] Hämtad: 7/4-2022

Folkhälsomyndigheten (2022 B) Stigmatisering vid psykisk ohälsa.

[<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/att-minska-stigma/>] Hämtad 19/4

Larsson, Anna-Karin & Katja Boersma (2020) Historiskt perspektiv på ungas psykiska ohälsa: Medicinsk diskurs och självs kattad hälsa under 1970- och 2010-talen, *Socialmedicinsk Tidskrift*, 97(5–6), pp. 743–759.

Law, John (2009) Seeing like a survey, *Cultural Sociology*, 3(2), pp. 239–256. doi: 10.1177/1749975509105533. Hämtad 7/4-2022

Radez, Jeriica. Tessa Reardon, Cathy Cresswell, Peter J Lawrence, Georgina Evdoka-Burton, & Polly Waite (2020) Why do children and adolescents (not) seek and access professional help for their mental health problems? A systematic review of quantitative and qualitative studies, *European Child & Adolescent Psychiatry*, 30(2), pp. 183–211. doi: 10.1007/s00787-019-01469-4.

Randell, Eva. Lars Jerdén, Ann Öhman, Bengt Starrin & Renée Flacking (2016) Tough, sensitive and sincere: how adolescent boys manage masculinities and emotions, *International Journal of Adolescence and Youth*, 21(4), pp. 486–498. doi: 10.1080/02673843.2015.1106414.

Rasmussen, Mette L. Heidi Hjelmeland, & Gudrun Dieserud (2018) Barriers toward help-seeking among young men prior to suicide, *Death Studies*, 42(2), pp. 96–103. doi: 10.1080/07481187.2017.1328468.

Sarkin, Andrew. Rachel Lale, Marisa Sklar, Kimberly Center, Todd Gilmer, Chris Fowler, Richard Heller & Victoria Ojeda (2014) Stigma experienced by people using mental health services in San Diego County, *Social Psychiatry & Psychiatric Epidemiology*, 50(5), pp. 747–756. doi: 10.1007/s00127-014-0979-9.

SCB (2020) Flickor mer stressade än pojkar på gymnasiet

[<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2020/gymnasiungdomars-halsa/>] Hämtad: 5/5

Socialstyrelsen (2017 A) *Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och vuxna*. Stockholm: Socialstyrelsen. Hämtad 4/4-2022

Socialstyrelsen (2017 B) *Vägledning för elevhälsan*. Stockholm: Socialstyrelsen Hämtad 4/4-2022

Tishelman, Carol (1998) Några kritiska reflektioner över vårt okritiska bruk av KASAM I: Kumlin, Tomas (red.) *Känsla av sammanhang i teori, empiri och kritik*. (FRN-rapport 98:9) Uppsala: Ord & Vetande AB

Vetenskapsrådet (2002) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning

[<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2002-01-08-forskningsetiska-principer-inom-humanistisk-samhällsvetenskaplig-forskning.html>]. Hämtat: 2022-05-10

Webster, Fiona (2000) The Politics of Sex and Gender: Benhabib and Butler Debate Subjectivity, *Hypatia: A Journal of Feminist Philosophy*, 15(1), pp. 1–22. doi: 10.2979/HYP.2000.15.1.1.

Wickström, Anette & Sofia Kvist L (2020) Är besvär som ‘känna sig nere’ och ‘svårt att sova’ symtom på psykisk ohälsa?: En studie om ungas levda erfarenheter, *Socialmedicinsk Tidskrift*, 97(5–6), pp. 978–990.

Wiklund, Maria. Eva-Britt Malmgren-Olsson, Ann Öhman, Erik Bergström & Annacristine Fjellman-Wiklund (2012) Subjective health complaints in older adolescents are related to perceived stress, anxiety and gender – a cross-sectional school study in Northern Sweden, *BMC Public Health*, 12(1), p. 993. doi: 10.1186/1471-2458-12-993.

Bilaga 1 Informationsbrev

Informationsbrev

Hej våra namn är William Lind och Tim Haegglom, vi studerar just nu 6e terminen på socionomprogrammet i Lund. Därav håller vi för tillfället på att arbeta med vår c-uppsats där vi vill undersöka ungdomars psykiska ohälsa och skolkuratorers uppfattning kring detta. Vidare utgår vi ifrån att analysera ungdomars psykiska ohälsa utifrån ett genusperspektiv. Vårt material får vi fram genom att intervjua skolkuratorer på gymnasienivå. Detta är intressant för oss då vi är ute efter att undersöka det skolkuratorer arbetar med, de psykosociala förhållandena som elever befinner sig i.

Din anonymitet är viktig och vi kommer självklart avidentifiera din intervju i uppsatsen. Samt inte föra information vidare som kan koppla dig samman till medverkandet i intervjun. Det insamlade materialet kommer efter avslutat skrivande att förstöras, så att det inte kan hittas av någon obehörig. Ditt medverkande är helt frivilligt och du kan avbryta din medverkan när som helst. Tack på förhand för att du tagit del av detta brev samt ett möjligt deltagande i vår intervju.

Kontaktuppgifter:

Mejl: XXXXXXXXXXX@student.lu.se

Telefon nummer:

William Lind: 07XX-XXXXXX

Tim Haegglom: 07XX-XXXXXX

Handledare: Anders Östnäs

Telefonnummer: 07XX-XXXXXX

Bilaga 2 Intervjuguide

Frågeformulär intervjuer

Introduktion

- Verbalt godkännande av intervju?
- Hur gammal är du?
- Hur länge har du varit i tjänst?
- Vad är din roll på skolan och i elevhälsoteamet?

1. Pojkar och flickors mående

- Upplever du någon skillnad mellan pojkar och flickor i måendet på skolan sett till om någon mår sämre än den andra?
- Mår de dåligt över olika saker?
- Hur är den egna förmågan att bemöta de olika problemen, ger den utbildning du har dig möjlighet att hjälpa.
- Vad är din uppfattning rent historiskt över om pojkar söker mer hjälp idag än vad de gjorde förr?

2. Prata om känslor

- Hur upplever du viljan till att prata om känslor killar gentemot tjejer?
- Upplever du att killar har en vilja att förminska sina problem eller inte?
- Känner du att det finns svårigheter med att ha ett empatiskt förhållningssätt till ungdomar baserat på kön? (Bemöter du pojkar och flickor annorlunda vare sig medvetet eller omedvetet?)
 - Påverkas empatin av andra faktorer?

-

3. Etablera en kontakt

- Finns det ett större motstånd från killar att söka sig till dig som skolkurator?
- Vad kan dessa svårigheter bero på?
- Hur hjälper ni varandra inom elevhälsoteamet med uppsökande arbete?

4. KASAM

- Har ni användning för perspektivet? Är ni bekanta med det?
- Vad är vanliga aspekter av ungdomarnas liv som man vanligtvis kan hänga upp på, antingen för eller emot, de tre olika delarna av KASAM?